

Οδηγός Σπουδών του Προγράμματος

*Η «τέχνη» του πολέμου στον Μεσαίωνα:
Εισαγωγή στη Στρατιωτική Ιστορία του Βυζαντίου*

Σύγκρουση Βυζαντινών-Αράβων στον
Λαλακάοντα ποταμό (863)

ΠΑΤΡΑ, 2023

Περιεχόμενα

A. Γενικά Στοιχεία & Περιγραφή Προγράμματος	3
B. Δομή του Προγράμματος	8
Γ. Μεθοδολογία Υλοποίησης του Προγράμματος , Αξιολόγηση & Πιστοποίηση	13
Δ. Τρόπος Επιλογής & Εγγραφή στο Πρόγραμμα.....	15

A. Γενικά Στοιχεία & Περιγραφή Προγράμματος

Τίτλος Προγράμματος:

Η «τέχνη» του πολέμου στον Μεσαίωνα: Εισαγωγή στη Στρατιωτική Ιστορία του Βυζαντίου

Συνολική διάρκεια: 100 ώρες / 20 εβδομάδες

Μονάδες ECTS: 4 (ανά κύκλο)

Μέθοδος υλοποίησης και διαδικασίες παρακολούθησης: Εξ αποστάσεως

Θεματικό Πεδίο: Ανθρωπιστικών Επιστημών

Διδακτικές Ενότητες του Προγράμματος:

1. Μεσαιωνική και Βυζαντινή Στρατιωτική Ιστορία
2. Η «κουλτούρα» του μεσαιωνικού πολέμου: Βυζάντιο, Ισλάμ και Δύση
3. Αφηγήσεις του πολέμου στο Βυζάντιο: Τα «Τακτικά»
4. Βυζαντινή «υψηλή» στρατηγική
5. Στρατιωτική ηγεσία: Οι βυζαντινοί στρατηγοί
6. Ο στρατός
7. Μισθοφόροι
8. Η «τέχνη» του πολέμου I: Χερσαίες επιχειρήσεις
9. Η «τέχνη» του πολέμου II: Ο ναυτικός πόλεμος
10. Η πολιορκητική τέχνη
11. Πολεμική τεχνολογία
12. Πολεμική σύγκρουση και ανταλλαγή I: Το Βυζάντιο και οι λαοί της στέππας
13. Πολεμική σύγκρουση και ανταλλαγή II: Το Βυζάντιο και οι Άραβες
14. Οι Σταυροφορίες και το Βυζάντιο: Η περίπτωση των Νορμανδών
15. Οι Οθωμανοί
16. Ο πόλεμος στο Βυζάντιο των Παλαιολόγων: Ανάλυση των πολεμικών συγκρούσεων μέσα από τον θεωρητικό του πολέμου Carl von Clausewitz
17. Η «πολεμική» ιδεολογία των Βυζαντινών: Ο «δίκαιος» πόλεμος
18. Εκκλησία και πόλεμος
19. Πόλεμος, πολιτική και ιδεολογία στη «δύση» του Βυζαντίου
20. Πόλεμος και κοινωνία: Οι Βυζαντινοί για τον πόλεμο και την ειρήνη

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του Προγράμματος:

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα αποσκοπεί στην μύηση των εκπαιδευόμενων στην «τέχνη» του μεσαιωνικού και κυρίως του βυζαντινού πολέμου. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η τακτική και στρατηγική, ο βυζαντινός στρατός και ο εξοπλισμός του, η πολιορκητική τέχνη, ο χερσαίος και ο ναυτικός πόλεμος. Επίσης, περιγράφεται η σύγκρουση του Βυζαντίου με ποικίλους λαούς της Ευρώπης και της Ασίας (Νορμανδοί, Λαοί της στέππας, Άραβες, Οθωμανοί) ώστε να διαφανούν τα ιδιαίτερα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά τους και οι πιθανές συνθέσεις ή ανταλλαγές σε επίπεδο τακτικής και στρατηγικής. Τέλος, αναλύεται η «πολεμική» ιδεολογία των Βυζαντινών, στην οποία οφείλεται εν πολλοίς η μακραίωνη ισχύς και πορεία του Βυζαντινού κράτους. Καθώς εντείνεται όλο και περισσότερο το επιστημονικό ενδιαφέρον για τη μελέτη του πολέμου στο Βυζάντιο διεθνώς, το Πρόγραμμα προσφέρει μια συνολική και εκ βάθους ενημέρωση για τα πορίσματα της σύγχρονης έρευνας, που προσεγγίζει το πολεμικό φαινόμενο διεπιστημονικά.

Αναγκαιότητα του Προγράμματος:

Ο πόλεμος διδάσκεται κυρίως στις Στρατιωτικές Ακαδημίες και Σχολές, όπου προσεγγίζεται, όπως είναι αναμενόμενο, από τη στρατιωτική – επιχειρησιακή σκοπιά του. Συγκεκριμένα το μάθημα της Στρατιωτικής Ιστορίας αποτελεί ένα από τα βασικά μαθήματα των προγραμμάτων Σπουδών τους, εστιάζοντας στις στρατιωτικές επιχειρήσεις του 19ου και 20ου αι. Παράλληλα, τα πανεπιστημιακά τμήματα των Διεθνών Σχέσεων και των Στρατηγικών Σπουδών παρέχουν συναφή μαθήματα, εφόσον το πολεμικό φαινόμενο παρέχει διδάγματα ηγεσίας, διπλωματίας και στρατηγικής ανάλυσης. Ωστόσο, στον ευρύτερο ακαδημαϊκό χώρο και ιδιαίτερα στη Φιλοσοφική Σχολή η διδασκαλία ενός τέτοιου αντικειμένου δεν έχει βρει ακόμη τη θέση που του αξίζει, αφού μέχρι το πρόσφατο παρελθόν ο πόλεμος διδασκόταν μόνο μέσα από το πρίσμα της πολιτικής, ως μία σειρά αλληπάλληλων πολιτικο-στρατιωτικών γεγονότων. Ανήκε δηλαδή στο πεδίο της πολιτικής ιστορίας και αντιμετωπιζόταν αποκλειστικά ως μέρος αυτής. Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για τον πόλεμο. Μάλιστα ορισμένα πανεπιστήμια του εξωτερικού (π.χ. King's College, Λονδίνο) έχουν δημιουργήσει μακρά παράδοση στις σπουδές του πολέμου. Στην Ελλάδα, η ιστορική έρευνα έχει να επιδείξει μεγάλη πρόοδο αναφορικά με τη μελέτη του πολεμικού φαινομένου τόσο στην αρχαιότητα, όσο και στον Μεσαίωνα. Ιδιαίτερα για το Βυζάντιο, η έρευνα του πολέμου έχει αποδώσει σημαντικά αποτελέσματα τις τελευταίες δεκαετίες. Μάλιστα, η στρατηγική του βυζαντινού κράτους έχει αξιοποιηθεί διεθνώς τόσο από επιστήμονες, όσο και από πολιτικούς και στρατιωτικούς ως μοντέλο ανάλυσης για τον σύγχρονο κόσμο (βλ. E. Luttwak). Επίσης, μεγάλη είναι πλέον η βιβλιογραφική παραγωγή για τον βυζαντινό πόλεμο, ενώ και η διδασκαλία του αρχίζει να παρέχεται σε ορισμένα Πανεπιστήμια (π.χ. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων) σε συνάφεια με την πολιτική και την κοινωνική ιστορία του Βυζαντίου. Με τον τρόπο αυτό γίνεται περισσότερο κατανοητό το Βυζάντιο ως ένας πολιτικός και ιδεολογικός οργανισμός, που άφησε το στίγμα του στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία.

Το παρόν Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα καλύπτει τις σύγχρονες ανάγκες διδασκαλίας του πολέμου ως ακαδημαϊκού αντικειμένου συμβάλλοντας στη διάχυσή του στην κοινωνία. Έτσι, οι

εκπαιδευόμενοι θα μπορούν αφενός να ενισχύσουν τις γνώσεις τους για το βυζαντινό παρελθόν, και αφετέρου να αναγνωρίσουν ένα φαινόμενο επίκαιρο και διαχρονικό.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Γνώσεις

Μετά το πέρας του Προγράμματος ο/η εκπαιδευόμενος/η θα είναι σε θέση να:

1. Γνωρίζει τα είδη και τον ρόλο των ενόπλων δυνάμεων στο Βυζάντιο.
2. Εμβαθύνει στη στρατηγική των Βυζαντινών και να κατανοεί τη χρήση της διπλωματίας.
3. Περιγράφει σημαντικά στρατιωτικά γεγονότα και να τα αξιολογεί από επιχειρησιακή άποψη.
4. Αντιλαμβάνεται την έννοια της «πολεμικής» ιδεολογίας.
5. Επεξεργάζεται ειδικότερα θέματα, όπως π.χ. οι οχυρώσεις, η πολεμική τεχνολογία, κ.ά.
6. Εντοπίζει τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές στην πολεμική κουλτούρα μεταξύ ποικίλων μεσαιωνικών λαών και πολιτισμών.
7. Κατανοεί την έννοια της ηγεσίας.
8. Διατυπώνει κρίσεις σχετικά με τη διαχρονικότητα του πολεμικού φαινομένου και να αναγνωρίζει τη σημασία της ειρήνης.
9. Κατανοεί το είδος και την ποιότητα του βυζαντινού κρατικού και πολιτειακού μορφώματος.

Δεξιότητες

Επιπλέον, ο/η εκπαιδευόμενος/η θα μπορεί να:

1. Υπολογίζει το κόστος του πολέμου.
2. Σχεδιάζει ιστορικές μάχες.
3. Αναπαριστά τα όπλα των Βυζαντινών.
4. Ενδιαφέρεται για τη μελέτη και παρατήρηση ειδικότερων θεμάτων, όπως λ.χ. τα κάστρα και τα οχυρά της περιοχής του, κλπ.
5. Χρησιμοποιεί τα μεθοδολογικά εργαλεία της στρατιωτικής ιστορίας.
6. Μελετά τις ιστορικές πηγές.
7. Επεξεργάζεται τη διεθνή βιβλιογραφία.

Στάσεις/Συμπεριφορές

Τέλος, ο/η εκπαιδευόμενος/η θα αναπτύξει ορισμένες στάσεις, όπως να :

1. Υπερασπίζεται τις ιδιαιτερότητες εκάστου λαού και πολιτισμού.
2. Υποστηρίζει την άμυνα και τους μηχανισμούς της.
3. Συνηγορεί υπέρ της καλής λειτουργίας των κρατικών θεσμών.
4. Προβληματίζεται και να επαναξιολογεί έννοιες, όπως αυτές της απειλής, του επεκτατισμού, του милитарισμού, κλπ.

Σε ποιους απευθύνεται το Πρόγραμμα:

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα απευθύνεται σε: α) πτυχιούχους των Ανθρωπιστικών Επιστημών, β) πτυχιούχους Στρατιωτικών Σχολών, γ) πτυχιούχους άλλων Σχολών (Θετικών Επιστημών, κ.ά), δ) απόφοιτους Αστυνομικών Ακαδημιών και Σωμάτων Ασφαλείας, και δ) φοιτητές (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς) τόσο της Φιλοσοφικής, όσο και άλλων Σχολών ΑΕΙ. Συνεπώς, τόσο οι πτυχιούχοι όλων των πανεπιστημιακών τμημάτων, συμπεριλαμβανομένων των Στρατιωτικών και Αστυνομικών Σχολών ανεξάρτητα από ηλικία, όσο και οι φοιτητές όλων των Σχολών ΑΕΙ θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ένα ολοκληρωμένο διδακτικό και εκπαιδευτικό σχήμα με θέμα τον πόλεμο στο Βυζάντιο. Από τη διεξαγωγή της πολεμικής σύρραξης μέχρι τις αντιλήψεις σχετικά με τη στρατηγική και τον πόλεμο, οι εκπαιδευόμενοι θα διεισδύσουν σε όλα τα στάδια της βυζαντινής πολεμικής σκέψης και πρακτικής, έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι Βυζαντινοί αντιμετώπιζαν στρατηγικά την επικράτειά τους, καθώς και να συνειδητοποιήσουν τις πολύπτυχες παραμέτρους ενός τόσο διαχρονικού φαινομένου, όπως είναι ο πόλεμος.

Στοιχεία Επιστημονικά Υπεύθυνης

Ονοματεπώνυμο: Ευστρατία Συγκέλλου

Ιδιότητα: Επίκουρη Καθηγήτρια Βυζαντινής Ιστορίας

Email Επιστημονικά Υπεύθυνου/ης: esynkellou@uoi.gr / synkellou@gmail.com

Τμήμα: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Σχολή: Φιλοσοφική

Πλήρες βιογραφικό σημείωμα Επιστημονικά Υπεύθυνης:

<https://bs.hist-arch.uoi.gr/sugkellou>

<http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/sugkellou/index.htm>

<https://uoi.academia.edu/EfstratiaSynkellou>

Σύντομο βιογραφικό σημείωμα της Επιστημονικά Υπεύθυνης:

Η Δρ. **Ευστρατία Συγκέλλου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Βυζαντινής Ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά της εστιάζονται στην πολεμική και στρατιωτική ιστορία του Βυζαντίου, τη βυζαντινή κοινωνία, τις σχέσεις των βαλκανικών λαών με το Βυζάντιο, την ιστορική γεωγραφία και την τοπική ιστορία. Οι δημοσιεύσεις της αφορούν κυρίως ζητήματα βυζαντινής στρατιωτικής Ιστορίας. Έχει

εκδώσει τη μονογραφία με τίτλο *Ο πόλεμος στον δυτικό ελλαδικό χώρο κατά τον ύστερο Μεσαίωνα (13ος-15ος αι.)* [Ε.Ι.Ε./Ι.Β.Ε., Μονογραφίες 8], Αθήνα 2008. Διαθέτει μεγάλη ερευνητική και διδακτική εμπειρία, ενώ πρόσφατα υπήρξε Επιστημονικώς Υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Προσωπογραφία της Μεσαιωνικής Ηπείρου (4ος-15ος αι.)». Στις συναφείς με τη στρατιωτική ιστορία του Βυζαντίου ερευνητικές δραστηριότητές της εντάσσονται επιπλέον η εκπόνηση με υποτροφία του Ι.Κ.Υ μεταδιδακτορικής έρευνας στο Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών με θέμα «Οι πολεμικές συγκρούσεις και οι κοινωνικές τους διαστάσεις στο βυζαντινό κράτος κατά τους παλαιολόγειους χρόνους», καθώς και η συνεργασία της στο ερευνητικό πρόγραμμα του Ι.Ι.Ε/Ε.Ι.Ε με τίτλο «Σύγκρουση και ανταλλαγή μέσα από τους πολέμους των Βυζαντινών: Τεχνογνωσία - πληροφορία - πολιτισμός (7ος- 11ος αι.)». Έχει διδάξει σε διάφορα Ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (π.χ. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών, κ.ά) και έχει συμμετάσχει σε πλήθος Συνεδρίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Εκπαιδευτές

1. Ευστρατία Συγκέλλου

2. Γεώργιος Θεοτόκης

<https://ibnhaldun.academia.edu/GeorgiosTheotokis>

Ο Δρ. είναι Λέκτορας Ευρωπαϊκής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Ibn Haldun, με ειδίκευση στη Μεσαιωνική Στρατιωτική Ιστορία. Έχει δημοσιεύσει πολυάριθμα άρθρα και μονογραφίες σχετικά με την ιστορία των συγκρούσεων και του πολέμου στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο κατά τη μεσαιωνική και την πρώιμη νεότερη περίοδο. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα εξής: *Norman Campaigns in the Balkans 1081-1108* (Boydell & Brewer, 2014), *Byzantine Military Tactics in Syria and Mesopotamia in the Tenth Century* (Edinburgh University Press, 2018), *Twenty Battles that Shaped Medieval Europe* (Robert Hale, 2019), *Bohemond of Taranto - Crusader and Conqueror* (Pen & Sword, 2021) και *Byzantine Military Rhetoric in the Ninth Century: A Translation of the Anonymi Byzantini Rhetorica Militaris* (Routledge, 2021). Είναι επίσης επιμελητής των βιβλίων: *The Military History of the Mediterranean Sea* (Brill, 2018), *Warfare in Eleventh Century Byzantium* (Routledge, 2021) και *Warfare in the Norman Mediterranean* (Boydell & Brewer, 2020).

B. Δομή του Προγράμματος

Θεματικές Ενότητες Προγράμματος & Περιγραφή τους:

Δ.Ε.1 Μεσαιωνική και Βυζαντινή Στρατιωτική Ιστορία

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.1: Γνωριμία με το γνωστικό αντικείμενο της στρατιωτικής ιστορίας - εργαλεία ερμηνείας και προσεγγίσεις - η εξέλιξη της έρευνας για τον πόλεμο στον Μεσαίωνα και το Βυζάντιο.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής/τρια: Ευστρατία Συγκέλλου & Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.2 Η «κουλτούρα» του μεσαιωνικού πολέμου: Βυζάντιο, Ισλάμ και Δύση

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.2: Παρουσίαση των «εμπόλεμων» πολιτισμών του Μεσαίωνα – οι Βυζαντινοί και ο πόλεμος στην Ανατολική Μεσόγειο – βασικές αρχές του μεσαιωνικού και βυζαντινού πολέμου.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδευτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.3 Αφηγήσεις του πολέμου στο Βυζάντιο: Τα «Τακτικά»

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.3: Τα στρατιωτικά εγχειρίδια και ο ρόλος τους στην οργάνωση και διεξαγωγή του πολέμου – επιρροές και επιδράσεις – αποτίμηση της σημασίας τους.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.4 Βυζαντινή «υψηλή» στρατηγική

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.4: Η έννοια της υψηλής στρατηγικής στο Βυζάντιο – οι βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής στρατηγικής – μέθοδοι εφαρμογής και αποτελέσματα.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.5 Στρατιωτική ηγεσία: Οι βυζαντινοί στρατηγοί

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.5: Η εικόνα του βυζαντινού στρατηγού –ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές – η έννοια της ηγεσίας και ο ρόλος της στον πόλεμο.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.6 Ο στρατός

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.6: Ζητήματα οργάνωσης, στρατολόγησης και εκπαίδευσης του βυζαντινού στρατού – τα «θέματα» και η εξέλιξή τους – κατηγορίες οπλιτών (ιππικό, πεζικό).

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.7 Μισθοφόροι

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.7: Ο επιχειρησιακός ρόλος των μισθοφόρων και η συμβολή τους στον πόλεμο - κατηγορίες μισθοφόρων – εθνοτική προέλευση και σχέσεις με τον τακτικό στρατό.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.8 Η «τέχνη» του πολέμου I: Χερσαίες επιχειρήσεις

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.8: Ανάλυση της τακτικής και στρατηγικής του χερσαίου πολέμου – οργάνωση και επιμελητεία – μεγάλες εκστρατείες και πεδία μαχών – ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.9 Η «τέχνη» του πολέμου II: Ο ναυτικός πόλεμος

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.9: Ανάλυση του ναυτικού πολέμου – οργάνωση και τακτική – ο βυζαντινός στόλος - ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.10 Η πολιορκητική τέχνη

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.10: Περιγραφή της πολιορκητικής τέχνης των Βυζαντινών και της εξέλιξής της - η σημασία των οχυρώσεων - ενδεικτικά παραδείγματα.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδευτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.11 Πολεμική τεχνολογία

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.11: Τα όπλα των Βυζαντινών – καινοτομίες και αλλαγές στην μορφή του πολέμου – επιδράσεις και εξελίξεις - ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.12 Πολεμική σύγκρουση και ανταλλαγή Ι: Το Βυζάντιο και οι λαοί της στέππας

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.12: Οι λαοί της στέππας και τα πολεμικά τους χαρακτηριστικά – συγκρούσεις και τακτικές μαχών - αλληλεπιδράσεις – ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.13 Πολεμική σύγκρουση και ανταλλαγή ΙΙ: Το Βυζάντιο και οι Άραβες

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.13: Οι Άραβες και τα πολεμικά χαρακτηριστικά τους – συγκρούσεις και τακτικές μαχών – αλληλεπιδράσεις – ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.14 Οι Σταυροφορίες και το Βυζάντιο: Η περίπτωση των Νορμανδών

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.14: Η εμφάνιση των Νορμανδών και οι συγκρούσεις με το Βυζάντιο – τακτικές και όπλα – ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής: Γεώργιος Θεοτόκης

Δ.Ε.15 Οι Οθωμανοί

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.15: Εμφάνιση και επέκταση των Οθωμανών – πολεμική τακτική και στρατηγική - ενδεικτικά παραδείγματα μέσα από τις πηγές.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδευτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.16 Ο πόλεμος στο Βυζάντιο των Παλαιολόγων: Ανάλυση των πολεμικών συγκρούσεων μέσα από τον θεωρητικό του πολέμου Carl von Clausewitz

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.16: Ο πόλεμος στα χρόνια των Παλαιολόγων: χαρακτηριστικά και αποτελέσματα – η βυζαντινή «υψηλή» στρατηγική και ο περίγυρος – η θεωρία του Carl von Clausewitz.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδευτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.17 Η «πολεμική» ιδεολογία των Βυζαντινών: Ο «δίκαιος» πόλεμος

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.17: Βασικές αρχές του βυζαντινού πολέμου – ο αμυντικός και ο «δίκαιος» πόλεμος: από τη θεωρία στην πράξη – παράγοντες διαμόρφωσης της «πολεμικής» ιδεολογίας των Βυζαντινών.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδεύτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.18 Εκκλησία και πόλεμος

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.18: Η στάση της Εκκλησίας έναντι του πολέμου – ο ρόλος της θρησκευτικής πίστης και τα θρησκευτικά σύμβολα – ψυχική και υλική ενίσχυση.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδεύτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.19 Πόλεμος, πολιτική και ιδεολογία στη «δύση» του Βυζαντίου

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.19: Η διανόηση της ύστερης βυζαντινής περιόδου για τον πόλεμο: αντιλήψεις και προοπτικές – η περίπτωση του φιλόσοφου Γεώργιου Πλήθωνα Γεμιστού.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνη εκπαιδεύτρια: Ευστρατία Συγκέλλου

Δ.Ε.20 Πόλεμος και κοινωνία: Οι Βυζαντινοί για τον πόλεμο και την ειρήνη

Συνοπτική περιγραφή σκοπού και περιεχομένου της Δ.Ε.20: Συνολική αποτίμηση των θέσεων των Βυζαντινών για τον πόλεμο – η θεωρία και η πολεμική πράξη – ο ρόλος της αυτοκρατορικής ιδεολογίας και του χριστιανισμού στη διαμόρφωση των αντιλήψεων για τον πόλεμο και την ειρήνη.

Διάρκεια σε ώρες: 3ωρη διδασκαλία και 2 ώρες κατ' οίκον μελέτη

Αξία σε ECTS: 0,2

Υπεύθυνος εκπαιδευτής/τρια: Ευστρατία Συγκέλλου & Γεώργιος Θεοτόκης

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Επιμέρους Διδακτικών Ενοτήτων:

Τίτλος ενότητας	Εβδομάδα	Ώρες	ECTS	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ/ΤΡΙΑ
Μεσαιωνική και Βυζαντινή Στρατιωτική Ιστορία	1	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου & Γεώργιος Θεοτόκης

Η «κουλτούρα» του μεσαιωνικού πολέμου: Βυζάντιο, Ισλάμ και Δύση	2	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου
Αφηγήσεις του πολέμου στο Βυζάντιο: Τα «Τακτικά»	3	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Βυζαντινή «υψηλή» στρατηγική	4	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Στρατιωτική ηγεσία: Οι βυζαντινοί στρατηγοί	5	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Ο στρατός	6	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Μισθοφόροι	7	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Η «τέχνη» του πολέμου I: Χερσαίες επιχειρήσεις	8	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Η «τέχνη» του πολέμου II: Ο ναυτικός πόλεμος	9	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Η πολιορκητική τέχνη	10	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου
Πολεμική τεχνολογία	11	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Πολεμική σύγκρουση και ανταλλαγή I: Το Βυζάντιο και οι λαοί της στέππας	12	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Πολεμική σύγκρουση και ανταλλαγή II: Το Βυζάντιο και οι Άραβες	13	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Οι Σταυροφορίες και το Βυζάντιο: Η περίπτωση των Νορμανδών	14	5	0,2	Γεώργιος Θεοτόκης
Οι Οθωμανοί	15	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου
Ο πόλεμος στο Βυζάντιο των Παλαιολόγων: Ανάλυση των πολεμικών συγκρούσεων μέσα από τον θεωρητικό του	16	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου

πολέμου Carl von Clausewitz				
Η «πολεμική» ιδεολογία των Βυζαντινών: Ο «δίκαιος» πόλεμος	17	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου
Εκκλησία και πόλεμος	18	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου
Πόλεμος, πολιτική και ιδεολογία στη «δύση» του Βυζαντίου	19	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου
Πόλεμος και κοινωνία: Οι Βυζαντινοί για τον πόλεμο και την ειρήνη	20	5	0,2	Ευστρατία Συγκέλλου & Γεώργιος Θεοτόκης
Σύνολο	20	100	4	

Γ. Μεθοδολογία Υλοποίησης του Προγράμματος , Αξιολόγηση & Πιστοποίηση

Διδασκαλία & Παρακολούθηση: Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός ακολουθεί τη μεθοδολογία που υποστηρίζει την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως ηλεκτρονική μάθηση μέσω συστήματος σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης. Η μέθοδος αυτή είναι διαδραστική και διεγείρει το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων.

Η διανομή του εκπαιδευτικού και υποστηρικτικού υλικού γίνεται σταδιακά και σε εβδομαδιαία βάση. Το εκπαιδευτικό υλικό βρίσκεται on-line, σε ψηφιακή μορφή, ενώ παράλληλα δίνεται η δυνατότητα τοπικής αποθήκευσής του. Είναι εύκολα εκτυπώσιμο για τους χρήστες που προτιμούν το έντυπο υλικό. Επιπλέον, προσφέρεται η δυνατότητα ανάρτησης υλικού και εργασιών από την πλευρά των επιμορφούμενων προς αξιολόγηση.

Περιγραφή εκπαιδευτικού υλικού: Το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει ανά κύκλο α. διαλέξεις με την προβολή power point και την παρουσίαση των ιστορικών πηγών, της συναφούς βιβλιογραφίας, βίντεο και απεικονίσεις μαχών, όπως και συναφούς πολυμεσικού υλικού και β. ανάθεση εργασιών, μελέτες περίπτωσης, ερευνητικά ζητήματα και συζήτηση επί αυτών μετά από μελέτη εξειδικευμένων επιστημονικών άρθρων στο πλαίσιο εμβάθυνσης στις διδακτικές ενότητες του προγράμματος.

Τρόπος αξιολόγησης των εκπαιδευομένων: Οι εκπαιδευόμενοι/ες αξιολογούνται μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους στις παρουσιάσεις των διδακτικών ενοτήτων, την προθυμία ανάληψης εργασιών, την επίλυση ερευνητικών θεμάτων, και γενικότερα μέσα από την συνολική αλληλεπίδρασή τους με τους εκπαιδευτές.

Αξιολόγηση Προγράμματος : Για την αξιολόγηση των παρεχόμενων από το Πρόγραμμα υπηρεσιών σε επίπεδο εκπαιδευτικού έργου αλλά και διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, ο Εκπαιδευόμενος στο τέλος του προγράμματος καλείται να συμπληρώσει ενιαίο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει συγκεκριμένους άξονες και δείκτες αξιολόγησης, που επεξεργάζεται και παρακολουθείται από την ΜΕΑ του Ε.Α.Π.¹

Τύπος χορηγούμενου πιστοποιητικού: Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, χορηγείται «Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης» καθώς και «Παράρτημα Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης», στα οποία αναγράφονται τα εξής στοιχεία: α) η διάρκεια του προγράμματος σε ώρες, β) η μέθοδος διδασκαλίας, γ) οι πιστωτικές μονάδες ECTS και δ) οι τίτλοι των θεματικών ή διδακτικών ενοτήτων του προγράμματος.

Τα πιστοποιητικά υπογράφονται από τον Επιστημονικά Υπεύθυνο του Προγράμματος, τον Πρόεδρο του Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ και θα είναι διαθέσιμα μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος. Σε περίπτωση μη επιτυχούς ολοκλήρωσης του Προγράμματος χορηγείται απλή «Βεβαίωση Παρακολούθησης». Για τη χορήγηση των πιστοποιητικών απαιτείται επιπλέον και η αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων του Προγράμματος.

Λοιπές Υποχρεώσεις Εκπαιδευομένων: Πέρα από την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής από τους εκπαιδευομένους:

- Παρακολούθηση τουλάχιστον 18 από τις 20 διδακτικές ενότητες.
- Τήρηση του Οδηγού Σπουδών του Προγράμματος.
- Αποπληρωμή του συνόλου των τελών συμμετοχής.
- Αποδοχή συμμετοχής τους στη διαδικασία αξιολόγησης του Προγράμματος.

Υποχρεώσεις Εκπαιδευτών:

- Επικοινωνούν μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας με τους εκπαιδευόμενους απαντώντας σε απορίες / διευκρινίσεις που τυχόν έχουν διατυπωθεί από τους εκπαιδευόμενους.
- Αναρτούν στην εκπαιδευτική πλατφόρμα ανακοινώσεις αναφορικά με το μάθημα και τον τρόπο διεξαγωγής του

¹ Σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ., Άρθρο 8

- Επιλύουν απορίες, κατευθύνουν τους εκπαιδευόμενους στη σωστή μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού, προτείνουν επιπρόσθετη βιβλιογραφία -εφόσον ζητηθεί.
- Παροτρύνουν τους εκπαιδευόμενους για συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία, εφόσον διαπιστωθεί ότι κάποιοι απέχουν από την εκπαιδευτική διαδικασία.
- Ασκοούν κάθε έργο ή εργασία που άπτεται της εκπαιδευτικής υποστήριξης των εκπαιδευόμενων.
- Βαθμολογούν τις ερωτήσεις ανάπτυξης (ερωτήσεις ανοικτού τύπου) και τις εργασίες των εκπαιδευόμενων.

Δ. Τρόπος Επιλογής & Εγγραφή στο Πρόγραμμα

Απαιτούμενα τυπικά προσόντα και απαραίτητα δικαιολογητικά: Στο Πρόγραμμα είναι δυνατό να συμμετάσχουν απόφοιτοι των Ανθρωπιστικών Επιστημών, των Στρατιωτικών Σχολών, των Αστυνομικών Ακαδημιών και Σωμάτων Ασφαλείας, καθώς και πτυχιούχοι όλων των Σχολών ΑΕΙ οποιασδήποτε ηλικίας. Επίσης, μπορούν να το παρακολουθήσουν και φοιτητές (προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί) τόσο της Φιλοσοφικής, όσο και άλλων Σχολών ΑΕΙ. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η καλή γνώση της Αγγλικής γλώσσας και η χρήση Η/Υ.

Τρόπος επιλογής των εκπαιδευόμενων: Οι εκπαιδευόμενοι επιλέγονται με βάση το γνήσιο ενδιαφέρον τους για το αντικείμενο της Στρατιωτικής Ιστορίας. Καταθέτουν βιογραφικό σημείωμα με ενσωματωμένη φωτογραφία και ένα σύντομο υπόμνημα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν το Πρόγραμμα. Το βιογραφικό σημείωμα αξιολογείται σε συνδυασμό με τα τυπικά προσόντα και οι εκπαιδευόμενοι επιλέγονται με σειρά προτεραιότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να πραγματοποιείται και συνέντευξη.

Τρόπος εγγραφής στο πρόγραμμα:

Η εγγραφή στο Πρόγραμμα γίνεται ηλεκτρονικά με την υποβολή Αίτησης Εγγραφής στο <https://apps.eap.gr/kedivim/web/>

Δίδακτρα και τρόπος πληρωμής: Το ύψος των διδάκτρων είναι 350 Ευρώ. Προβλέπεται έκπτωση 50 Ευρώ για τους απόφοιτους των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, όπως και για ανέργους. Τα δίδακτρα καταβάλλονται εφάπαξ πριν την έναρξη του προγράμματος (τουλάχιστον 15 ημέρες). Ωστόσο, προβλέπονται δύο δόσεις για φοιτητές/τριες με χαμηλό εισόδημα όπως προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση. Σε αυτήν την περίπτωση, η δεύτερη δόση των διδάκτρων (το άλλο μισό του αρχικού ποσού) καταβάλλεται ένα μήνα μετά από την πρώτη. Τα δίδακτρα δεν επιστρέφονται.

Καταβάλλονται σε τραπεζικό λογαριασμό του ΕΛΚΕ του ΕΑΠ, με τα παρακάτω στοιχεία:

-Αριθμός λογαριασμού (IBAN): GR84 0171 3190 0063 1915 1450 278

-Τράπεζα: Τράπεζα Πειραιώς

-Στοιχεία δικαιούχου: ΕΛΚΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Στο αποδεικτικό κατάθεσης οπωσδήποτε να αναγράφεται το όνομα και το επίθετο του καταθέτη καθώς και ο τίτλος του προγράμματος: **«Η «τέχνη» του πολέμου στον Μεσαίωνα: Εισαγωγή στη Στρατιωτική Ιστορία του Βυζαντίου».**

Πληροφορίες: Βασιλική Τζουβάρα

Υπεύθυνη Γραμματείας του Προγράμματος

Email: vastzouvara@gmail.com